

TALLER 1: COM REALITZAR UN DIAGNÒSTIC DE SALUT PARTICIPAT?

OBJECTIU GENERAL:

Adquirir coneixements teòric-pràctics bàsics sobre “com fer un Diagnòstic de Salut (DS) participat”.

OBJECTIUS ESPECÍFICS:

1. Justificar la necessitat de realitzar el DS com a punt de partida per dur a terme una intervenció en Salut.
2. Descriure les característiques que ha de tenir el DS.
3. Analitzar el paper de la ciutadania en la realització d'un DS.
4. Aproximar-nos al coneixement de la metodologia per a la realització d'un DS participat.
5. Debatre sobre la utilitat del DS en la situació actual dels Equips d'Atenció Primària com a instrument per intervenir a la comunitat.
6. Aproximar-nos al coneixement de la tècnica de Grups Focals.
- 7.

METODOLOGIA DOCENT:

- Exposició teòrica i participació activa dels participants.
- Aprenentatge significatiu.
- Role-Playing.

PUNTS IMPORTANTS DE L'ACTIVITAT:

1. El DS comunitari és el punt de partida per a realitzar una intervenció de salut a una comunitat.
2. Per treballar a Atenció Primària de Salut amb orientació a la comunitat és imprescindible la identificació dels problemes i necessitats de salut de la població de la qual és responsable l'equip de salut.
3. La participació ciutadana és de vital importància perquè el DS tingui credibilitat a la Comunitat a la qual s'intervindrà.
4. Existeix una metodologia per a l'elaboració del DS científicament contrastada.
5. La primera fase de la planificació ha de ser eminentment operativa, perquè la finalitat de tot el procés és arribar a intervenir sobre els problemes detectats.

DOCENTS:

- **Ignacio Maynar Mariño**, Doctor en Medicina per la UEX, Metge de Família al Centre de Salut El Progreso (Badajoz), tutor docent de Medicina Familiar y Comunitària, Unitat Docent de l'Àrea de Salut de Badajoz, Coordinador del Centre de Salut.
- **Ma Angeles Maynar Mariño**, Doctora en Medicina per la UEX, Metgessa de Família al Centre de Salut El Progreso (Badajoz), tutor docent de Medicina Familiar i Comunitària, responsable de docència del Centre de Salut. Membre del grup del PACAP a Extremadura.

TALLER 2: MANERA DE VIURE ACTUAL I SISTEMA DE SALUT EN EL NEOLIBERALISME. Quina acció professional? Què demanda el ciutadà? Quin punt de trobada? Reflexions des de la metodologia de processos correctors comunitaris.

FONAMENTACIÓ:

Què passa amb els malestans quotidians que deriven de la manera de viure actual? Com transiten pels espais d'Atenció Primària? Quina és la seva relació amb les característiques actuals de la creixent demanda sanitària de la població i el fenomen de la hiperfreqüentació? Com influeixen en el treball en salut? Quina possibilitat de resposta? Com operen en el desgast professional?

Aquest breu taller es presenta com un espai de reflexió sobre algunes contradiccions que travessa l'Atenció Primària. Plantejar la comprensió d'aquests malestans, i fonamentar la necessitat del seu enquadrament en accions comunitàries específiques, contribuirà a depurar la intervenció professional a les consultes generant algunes alternatives.

La Metodologia dels Processos Correctors Comunitaris (ProCC), contrastada amb anys d'experiència a la intervenció comunitària, ofereix algunes respostes a les necessitat de formació integral dels professionals.

OBJECTIU GENERAL:

Sensibilitzar sobre l'extensió comunitària a Atenció Primària com instrument per a la trobada entre l'acció professional i la demanda/necessitat de la població en les societats actuals.

OBJECTIUS ESPECÍFICS:

- Caracteritzar efectes concrets de l'expressió del neoliberalisme en l'àmbit de l'Atenció Primària, tant des del punt de vista del professional de la salut, com de la població i de la seva realització.
- Desenvolupar alternatives des de la Metodologia ProCC a les contradiccions plantejades.

CONTINGUTS:

- Els buits teòrics, metodològics i pràctics que acompanyaren la implementació de l'Atenció Primària i expressions de la situació actual.
- Els malestans de la població, el consum de salut i l'acció professional. Què transita per les consultes? Quina necessitat? Quina demanda? Quina resposta? Quin desgast professional? I les activitats d'extensió comunitària? Algunes reflexions des de la Metodologia ProCC.

DOCENTS:

- **Mirtha Cucco García.** Dra. en Psicologia, Especialista en Psicologia Social, autora de la Metodologia dels Processos Correctors Comunitaris, Directora del Centre de Desenvolupament de Salut Comunitària "Marie Langer".
- **Elena Aguiló Pastrana.** Metgessa de Família i Comunitat, Centre de Salut Párroco J. Morate de Madrid, Coordinadora Processos Correctors Comunitaris i Docent de l'Àrea d'Atenció Primària del Centre de Desenvolupament de Salut Comunitària "Marie Langer".

TALLER 3: ENTREVISTA DE GRUP PER A L'AVALUACIÓ PARTICIPATIVA.

OBJECTIUS:

- Aprofundir en el coneixements dels conceptes teòric metodològics de la investigació avaluativa i participativa
- Augmentar els coneixements i habilitats en la tècnica de generació d'informació per a l'avaluació participativa.

CONTINGUT:

- Bases epistemològiques i metodològiques de la investigació avaluativa
- Tipus d'avaluació associats a l'avaluació participativa
- Tècniques conversacionals de generació d'informació
- Característiques de l'entrevista de grup
- Organització i desenvolupament de l'entrevista de grup
- Contingut i naturalesa de les preguntes
- Comunicació i interacció del grup

METODOLOGIA:

Es desenvoluparan els conceptes claus del maneig de grups per a l'avaluació participativa de manera més dirigida atès a ser part teòrica. Posteriorment s'utilitzarà una tècnica educativa fonamentada en l'aprenentatge significatiu i des d'una metodologia participativa per assolir la comprensió i integració dels coneixements i habilitats.

PERTINÈNCIA

La investigació avaluativa des d'una perspectiva participativa formen part del marc de les metodologies orientades a la pràctica educativa tant dins l'àmbit de l'educació com el de la salut. En aquest sentit, la investigació avaluativa està orientada a determinar l'eficàcia de les organitzacions i programes d'educació per a la salut de la població.

L'entrevista de grup és la tècnica de conversació per excel·lència de l'avaluació participativa. Es tracta d'una tècnica particular d'entre totes les tècniques de generació d'informació amb entitat pròpia i un destacat paper dins el camp de la investigació social.

Per aquest motiu, és important que els professionals de la salut que treballen dins l'àmbit de la prevenció i promoció de la salut comunitària adquireixin els coneixements suficients, tant teòrics com pràctics, sobre l'entrevista de grup. D'aquesta manera, es podrà garantir, mitjançant el desenvolupament d'una tècnica amb el rigor i eficàcia necessaris, la qualitat dels resultats assolits a partir d'avaluar les intervencions i iniciatives educatives des d'una metodologia participativa.

DOCENT:

Joana Maria Taltavull Aparicio: Infermera de la Gerència de Atenció Primària de Mallorca. Màster en Ciències Infermeres de la Universitat de Montreal. Professora associada de l'Escola d'Infermeria i Fisioteràpia de la UIB.

TALLER 4: EDUCACIÓ ENTRE IGUALS I ACCIONS COMUNITÀRIES EN SALUT.

JUSTIFICACIÓ:

Des de fa gaire bé 20 anys, s'han desenvolupat a diversos entorns, experiències de promoció i educació per a la salut basades en la formació de persones de la pròpia comunitat, que després d'un procés de captació i selecció, són capacitades per a realitzar accions com agents comunitaris, mediadors en salut o educadors entre iguals. Són persones amb un perfil de lideratge comunitari que, a través d'aquest procés s'activen i mitjançant la seva participació directa, ENS implicam conjuntament, amb les i els professionals o tècnics i representants de l'administració, en dissenyar, executar i avaluar actuacions.

És interessant que com a professionals de la salut, adquirim els coneixements i les destreses adequades per poder desenvolupar aquest tipus d'estratègies segons el moment del procés d'organització comunitària o desenvolupament d'una intervenció en salut, i si es reuneixen les condicions que ho permetin.

OBJECTIU GENERAL:

Proporcionar eines per desenvolupar l'estratègia de capacitació d'agents de salut de base comunitària, en el marc de les accions comunitàries en salut.

CONTINGUTS

1. Conceptes bàsics: promoció de la salut, educació per a la salut, educació entre iguals, procés d'ensenyament-aprenentatge, participació, disseny participatiu, programes outreach, treball en xarxa.
2. Context i escenaris d'aplicació de l'estratègia d'educació entre iguals a l'àmbit de la participació comunitària en salut.
3. Etapes a l'aplicació d'un model de formació-acció d'agents de salut de base comunitària. Com fer-ho?:

Etapa zero: com fer que sigui "mínimament" sostenible?

- a) Estructura de recolzament al projecte i recursos
- b) Disseny del projecte, temporalització i incentius

Etapa de captació i capacitació:

- c) Perfil de l'agent de salut: quines característiques té una persona líder comunitària?
- d) Captació i selecció: com aconseguir la seva implicació?
- e) Capacitació: com plantejar la formació (objectius, continguts, mètodes) per fer la capacitació d'agents de salut?

Etapa d'acció:

- f) Acció i seguiment: com plantejar les accions de les persones agents de salut? Com recolzar-les i fer un seguiment?
- g) La investigació participativa de base comunitària: com implicar les persones agents de salut en processos d'investigació participativa?
- h) Formació continuada i acció: com relacionar formació continuada de les persones agents de salut amb l'acció?

Etapa d'avaluació:

- i) Avaluació
- j) Redisseny

4. Claus per tenir èxit en el desenvolupament real del model.

METODOLOGIA

- Treball en grup: elaboració d'un projecte seguint les etapes del model a partir d'un cas que s'entregarà a cada grup i comptant amb l'orientació de la persona facilitadora.
- Posades en comú per intercanviar els treballs realitzats amb feed-back i petites exposicions de la persona facilitadora basades en experiències reals.

PROPOSTA DE DESENVOLUPAMENT DEL TALLER

Hora 1:

- Objectius i continguts del taller
- Joc de presentació i paraules clau
- Exposició: context i escenaris d'aplicació

Hora 2:

- Treball en grups a partir d'un cas: projecte basat en la formació d'agents de salut de base comunitària.

Hora 3:

- Posada en comú, discussió i re-elaboració del projecte.

Hora 4:

- Joc: a la recerca de les claus d'èxit en l'aplicació del model.
- Avaluació del taller.

DOCENT

Joan J. Paredes i Carbonell: Doctor en medicina, Tècnic de promoció de la salut del Centre de Salut Pública de València (Conselleria de Sanitat), Professor de Salut Pública de la Universitat Catòlica de València.